

ZIDOV

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAČAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Tiša beav.

Mnogo je dana zabilježeno u istoriji židovskoga naroda. — Mnogo je stranica istorije u ovo nekoliko tisućljetia opstanka naroda krvavim pismenima upisano od početnih borbi u Micrajimu do današnjega dana. Ali ni jedan tako snažan, ni jedan udarac tako bolan poput devetoga aba, kad no je nakon junačke dugotrajne borbe skršen otpor jeruzalimske obrane i rimski vojnici prodriješe u Sveti grad, da razore hram u Jeruzalimu i da povedu narod u sužanjstvo. Židovski narod izgubio je svoju državnu samostalnost, započinje galut, dvotisućgodišnje lutanje naroda, izvrgnutog svim nevoljama beskućnika. Duboko se usjekao u duši naroda taj dan. I kad se sjetimo devetoga aba, kao da nam u ušima odzvanjaju tužne kinot, pune tuge i nevolje, kao da čujemo plač otaca kod hacot, kad su u polnoći pri slabom svijetu svjeće suznim očima i trostupnim glasom naricali nad propasti svoje države i nesretnim usudom svoga naroda.

Vijekovi pređe, a narod još uvijek tuguje, još uvijek bol raskida srce. Ali ova bol nad nemilim udarcima vijekova nije otupila osjećaj naroda i ubila njegovu životnu volju i nadu. I ako je sve oko nas bilo tamno i ako se gusti oblaci nadviše nad našim horizontom, ipak je zraka nade prodrla u naša srca, i očuvala nas, da ne smalakšemo. Sve naše tužaljke svršavaju nadom, da će Cijon biti uspostavljen i zasjati novim sjajem. Ta nada bila je vjera u ispunjenje proroštva, vjera u ponovni preporod naroda, čežnja što je rastanak od dvije tisuće godina nije oslabio, ljubav, koja se našim patnjama sve više uvećala.

Vijekovi su prošli, a vjera još uvijek živi u nama, živi baš u ovim danima jače i svijesnije no ikad u nas. Ta vjera je ona pokretna snaga, što goni naše halucim i halucot, da vrše pionirski rad, da sve svoje sile posvete narodu i zemlji i da žrtvuju sebe obnavljajući zemlju. To je onaj nepresahli izvor, iz kojega crpemo snagu, da se odlučimo na veliko djelo izgradnje Palestine, na djelo, kome nema primjera u istoriji. Mi se spremamo i pozivljemo svakoga da nas u tome nastojanju potpomogne. Znademo, da je nešto vanredno veliko, što sad započinjemo, premda još nije svijest o veličini toga zadatka predrla u sve slojeve naroda. Mučan i težak je put, na koji stupa narod; po put je to pun zapreka i borba. Ima možda i časova, kad slabiji smalakši, kad gube snagu i vjeru u konačni cilj, koji je još tako dalek.

Židovski narod nalazi se u teškom položaju. U času, kad bi sav narod morao da bude na okupu, kad svi treba da

naporom svih snaga porade na ostvarenju židovske narodne domaje, velik je dio židovstva isključen od tog rada, te mora silom prilika da stoji postrance.

Zadnji je čas, da svi Židovi bez razlike stranaka upoznaju dužnost saradnje na obnovnome djelu. U ovim danima vode se pregovori, s predstavnicima najvećih židovskih organizacija glede ustupa u Jewish Agency, da se nadju novi saradnici, koji će preuzeti jedan dio tereta, što ih je dosad nosila cijonistička organizacija. Na XIII. cijonističkom kongresu past će odluka o svim problemima, koji su u vezi sa obnovnim radom. I ako imade mnogo problema i velikih poteškoća, mi smo uvjereni, da će se svi problemi riješiti i sve poteškoće nadvladati, bude li židovski narod preuzeo da nosi teško ovo breme, bude li opet ujedinjeni narod sve svoje sile i svu spremnost na žrtve posvetio obnovnom radu.

Iz ruševina devetoga aba uskrsnut će stari sjaj. —

Dr. Aleksandar Marmorek

U dobi od 57 godina umro je u Parizu na posljedicama jedne operacije dr. Aleksandar Marmorek, poznati učenjak, koji je radio na Pasteurovom institutu u Parizu. U znanstvenom radu bavio se najviše proučavanjem toksina, a pronašao je dva seruma i to protiv streptokoka i tuberkuloze. U cijonističkome pokretu zauzeo je vrlo odlično mjesto od prvog dana, te je pripadao užem krugu prijatelja Herzla. Bile su mu dani razne važne misije. Tako je za vrijeme trećeg kongresa bio vodja El Ariš komisije. Pripadao je Akcijonom Odboru sve do zadnjeg kongresa, na kojem nije više učestvovao. Iza smrti Herzlove priključio se Wolffsohn, te je Wolffsohna izmirio s ruskom opozicijom i tako omogućio daljnji rad organizacije. Zadnji put bio je na godišnjoj konferenciji u Londonu, god. 1919. i izgledalo je, da će se ipak složiti s Weizmannom, ali ubrzo se pokazalo, da je to bilo samo časovito primirje. Marmorek stupio je u oštru opoziciju prema londonskom vodstvu, te je sve žešće napadaje, naročito nakon ponovnog preseljenja dra. Nordaua u Pariz, upravio protiv današnjeg režima i u velike naškodio radu vodstva.

Marmorek koji se odmah priključio Herzlu, bio je do konca svoga života odlučan pristaša političkog smjera u cijonizmu, a protivnik infiltracije politike s tim radom u Palestine. Bio je vanredno dobar govornik, koji je znao u najtežim

situacijama naći pravu riječ da zagledi jake opreke, koje su izbile. Na žalost nije u zadnje vrijeme, kad smo baš najviše trebali ljude njegove spreme i riječitosti, više radio u pokretu. Kraj svega toga ostat će njegovo ime ušćuvano u istoriji cijonizma kao revnog borce, koji je svom dušom radio na obnovi svog naroda, u čiju je snagu vjerovao.

Kako da se provede propaganda cijonist. financijskih instituta.

Da je izgradnja Erec-Jisraela danas prije svega jedno novčano pitanje, to može važiti kao aksiom. Ne uvažujući privatnu inicijativu, čija je uloga za sada na žalost još neznačna, cijonistički su finansijski instituti jedini novčani izvor našeg obnovnog rada. Najvažnija je dakle zadača Cijonističke Organizacije propaganda tih institucija:—Keren Hajesod, Keren Kajemet (Židovski Narodni Fond) i Jewish Colonial Trust.

Dosad je bila sva pažnja finansijskih instituta upravljena na izgradnju propagandističkog aparata. Tako je moralno doći do toga, da su se u svojoj težnji za ekspanzijom namjerili jedan na drugog, što je dovelo do čudnog fenomena njihove »konkurenциje« i tako do vrlo neugodnih pojava.

Ovo je stanje škodilo svim našim finansijskim institutima. Nije čudo, da se cijonistička javnost tako živahno bavi pitanjem koordiniranja njihove propagande. Ovdje se ne radi o samim principima, već samo o pitanju svršishodnosti. Svaki je cijonistički finansijski institut nastao iz jedne izvjesne životne potrebe našeg rada za obnovu Palestine. U toj potrebi leži njegovo pravo na opstanak te se od njih ne može ni jedan zaustaviti u svome razvoju, a da od toga ne trpe sve grane našeg palestinskog života.

Ovi propagandistički aparati, stvoreni od tih finansijskih instituta, najvažniji su dijelovi cijonističke armature. A cijela životna snaga tih instituta rezultira iz njihove autonomije u okviru cijonističke organizacije. Jer to je jamstvo, što omogućuje svakoj instituciji specijalizaciju i prilagodjivanje njezinim posebnim zadaćama i radnim uvjetima. Za to se ne može ni jedan od tih instituta odstraniti bez potresa čitavog cijonističkog organizma. To bi bio jedan pokus, koji se nikao, koji imade osjećaj odgovornosti, ne će usuditi, da odobri.

U propagandi, svaki je od tih instituta stvorio jednu tradiciju, u kojoj leži nje-

gova agitaciona snaga, njegov uticaj na mase. Tako je na primjer Keren Kajemet stvorio i popularisao ideju »Geulat haarec«-a, a kasnije Keren Hajesod ideju »Maasera«. Odstranjenje jedne od tih institucija bilo bi dakle slično razorenju jedne vrlo vrijedne tradicije, čime bi se samo slabio cijonistički osjećaj židovskih masa.

Kad u vidu svega toga ispitujemo do sad objelodanjene prijedloge, postaje nam jasna njihova nedostatnost. Ovi prijedlozi idu, posredno ili neposredno, pomoći stvaranja novih centralnih instancija, za spajanjem finansijskih instituta te baziraju na onom pesimističkom naziranju da za mnogo institucija nema mesta. No to je neispravno. Usprkos tome, da je zadnjih mjeseca Keren Hajesod imao, poradi svoje osobito u Americi jake kampanje, više dohodata, mogu i Keren Kajemet i ostali cijonistički finansijski instituti javiti povišenje prihoda. Nije bio broj cijonističkih finansijskih instituta kriv oteščavanju brzog razvoja prihoda ili nazadovanju dohodata Keren Kajemeta, nego je to bila sveopća ekomska kriza, nutarne poteškoće u cijonističkoj organizaciji i nejasno odijeljenje sredstava i metoda sabiranja pojedinih organizacija. Na temelju ovih krivih prepostavaka predloženo ujedinjenje propagandističkog aparata naših različitih finansijskih instituta nije da poželjno:

Svaki od ovih instituta imade svoj cilj i svoje obilježje. Posebne zadaće i uvjeti instituta prouzrokuju ljubav pojedinog cijoniste prema tome institutu. Intenzivna agitaciona snaga razdijeljenog propagandističkog aparata leži u tome, da se prilagodila osobitim uvjetima rada.

Ujedinjenje propagandističkog aparata od više instituta mora donijeti sa sobom stvaranje jednog povećanog birokratskog aparata, koji će imati manje sposobnosti prilagodjenja te slabiju agitacionu snagu, nego pojedini instituti. To mora, da doveđe ili do nazadovanja dohodata, ili do nepravednog favoriziranja jedne institucije na štetu drugih, prema tome, da li će prijatelji ove ili one institucije imati jači uticaj na centralni aparat.

Nastaje pitanje, gdje da bude sjedište te centrale? U Erec-Jisraelu ili u Evropi? Nema sumnje, da se novi porast davora Keren Kajemeta može zahvaliti najprije preseljenju njegovog glavnog ureda u Jeruzolim, u srce židovskog svijeta. Ali Keren Hajesod, u opreci s Keren Kajemetom, koji svoja sredstva u Palestini investira, je jedan aparat samo za namaknuće novaca, pa je zato sad po svoj prilici bolje da se njegova propaganda vodi iz Londona. Koja da se žrtvuje od tih organizacija? Jer sjedište centrale u Londonu ili u Jeruzolimu bilo bi za pogodovanje jedne ili druge institucije odlučno. A što da bude sa JCT. s Egzekutivom, koja ima da ubire šekalim?

Razlozi su protiv unificiranja finansijskih instituta tako mnogostruki i važni, da bi to izazvalo snažno opiranje. Za to sad traže pristaše ideje spojenja druge zastrene. Tako je pao na zadnjoj sjednici akcijonog komiteja u Berlinu prijedlog, da se stvari centrala za propagandu svih važnih cijonističkih finansijskih instituta, na ime Egzekutive, KKL, KH. i JCT.-a, koja bi

centrala izobrazila propagandiste, nabavila sav propagandistički materijal te bi vodila skrb za još neke agende. Oni, koji su to predlagali, naglasili su, da se time ne dira u samostalnost pojedinih instituta ali je jasno, da je to jedno protuslovje. Opredijeljenje kompetencije izmedju nove propagandističke centrale i dalje postojećih glavnih ureda-poјedinih instituta, mora da vodi do velikih poteškoća, koje ne će rad unapredjivati. Sjedište te propagandističke centrale imalo bi biti u Berlinu, ali protiv toga govori mnogo važnih razloga, političkih i valutarnih. Za svaki slučaj bi priječila kreacija jedne nove centrale u jednoj zemlji galuta prirodni razvoj sjedinjenja svih cijonističkih centrala u Palestini.

Ali gdje je pravo rješenje problema tog koordiniranja? Najprije moramo sam problem dobro shvatiti. Komiteja i nadzornih organa imamo već dosta. Svaka nova instancija prouzrokuje smetanje u radu. Ključ napredovanja cijonističkih instituta leži u njihovoj autonomiji, u njihovoj slobodnoj inicijativi, a ne u birokratskom idealu jedne centralizacije à outrance. Zlo je bilo samo u zabuni, koja je do sad vladala

propagandističkom radu pojedinih finansijskih instituta, a koja se daje lako odstraniti. Ove institucije moraju ponajprije oštros predijeliti sredstva i metode sakupljanja, kako se to već počelo putem ugovora izmedju KKL. i KH. Ali se ti instituti moraju i držati ovih ugovora! Nadalje mora se razgraničiti radno polje za svaku zemlju vremenski i prostorno putem medusobne pogodbe, da ne bi zbulile često i istovremeno različne akcije darovatelja. Takova razgraničenja ne škode ni jednoj finansijskoj instituciji. Nasuprot dobivaju tako njihove akcije više intenzivnosti i uticaja. Naravno da moraju svi lokalni radnici pojedinih centrala biti u tom duhu odgojeni.

Instituti treba da na sastancima svih svojih direktorija na početku svake poslovne godine, na općim cijonističkim sastancima, ili kongresima ustanove sporazumno radnji plan. Nadzor bi vršila sama Egzekutiva ili jedan njoj dodijeljeni komitej na pr. finansijski i ekonomski savjet, čiju bi se onda nepristranost moralno osigurati.

Ova je ovdje zastupana koordinacija finansijskih institucija jedini sigurni put, kojemu se mora dati prednost pred svim novim eksperimentima.

Ben-Abraham.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta.

Prof. Dr. Wilhelm Jerusalem. U Beču umro je naglog smrću poznati učenjak prof. dr. Wilhelm Jerusalem. S njime nestaje jedan od one stare generacije, koja je pored velikog općeg znanja dobro poznavala i jevrejsku književnost, i koja je vazda ponosom isticala svoje židovstvo, premda je ono bilo zaprekom karijeri. Dugi niz godina, do prevrata, bio je Jerusalem, koji je svojim radovima stekao priznanje u cijelome svijetu i čija su djela, naročito njegov »Einleitung in die Philosophie«, jedno od najboljih djela o toj temi, prevedena u gotovo sve jezike

svijeta, privatni docenat na bečkom sveučilištu, i tek u visokoj starosti dobio je prvo naslov izvanrednog, a pred godinu dana redovitog profesora filozofije. Nije ovdje mjesto, da govorimo o njegovim filozofskim nazorima, ali ipak hoćemo da naglasimo, da i u svim njegovim djelima, u njegovu naziranju na svijet, vidimo jasni upliv židovskoga duha, duha biblije i profeta, koje je tako često znao u svojim nadašvje lijepim predavanjima u originalu citirati. Svoje nazore o židovstvu razložio je u jednoj raspravi: »Der Kulturwert des Judentums«, u kojoj veli, da se vjera i narodnost u židovstvu ne mogu odijeliti. »Mi smo samo u toliko narod«, veli na jednom mjestu, »u koliko smo narod božji. Čim se više zadubimo u našu narodnost, tim će nam jače zahvatiti vjerski koriđen našeg narodnog jedinstva«. Svi progoni i zapostavljanja nisu mogla umanjiti njegove ljubavi i oduševljenja za židovstvo i s ponosom nosio je »breme« židovstva, »jer su u našim djelima i našem usudu sadržane tako velike kulturne vrednote, te je vrijedno nastojanja najplementijih, da se židovstvo održi sebe radi i svijeta«. I ako nije nikad pripadao kakvoj stranci, on je svim srcem pripadao obnovnom pokretu, te se osobito veselio, što se židovska mladež zagrijala za ideal židovstva. Ko je imao prilike, da s njime o tome govoriti sjećat će se vazda onog izražaja plamtečih očiju i oduševljenog upravo profetskoga lica starca, koji je tako rado sa svojim učenicima, koji su ga nadasve ljubili i štovali, govorio o židovstvu. Sjećam se jednoga posjeta kod Jerusalima. Bilo je to za vrijeme izbora za bogoštovnu općinu, kad sam u društvu sa još jednim Bar Giorancem došao k njemu, da ga predobijemo, da glasa za cijonističku listinu. Kako li se dobri starac veselio kad je čuo, da smo mi akademici iz Jugoslavije i da se zauzimamo za židovsku stvar. U gotovo jednosatnom razgovoru

zlagao nam je svoje stajalište, nastojao je, da nam rastumači mentalitet liberalnih Židova i naglasio, kako treba da nadjemo zajedničke dodirne točke za rad. Svi smo mi sinovi jednoga naroda, vezani našom vjerom i istorijom, ali i našim bolovima.

Svojim je djelima stekao oduševljenih pristaša, ali i mnogo protivnika, no sigurno nije imao neprijatelja, jer je kao učitelj i čovjek bio jednak obljubljen. Vijest o smrti toga velikoga učenjaka i Židova bolno će se dojmiti svih njegovih prijatelja i učenika.

Dr. A. S.

Ministar Rosenbaum i pitanje minoriteta. Iz Kovna namjavljaju: Na zadnjoj sjednici židovskog narodnog vijeća u Litavskoj, prihvaten je program novoimenovanog ministra za židovske stvari, dra. Rosenbaum, te mu je izraženo povjerenje. Ministar Rosenbaum izjavio je u novinama, da smatra svojom prvom zadatkom, da se zauzme i za zahtjeve nežidovskih narodnih manjina.

U debati o ekspozezu ministra predsjednika Galvanovskoga izjavio je zastupnik poljskog kluba u Litavskoj, da Poljaci traže potpunu narodnu autonomiju. U upućenim krugovima doznaje se, da će na inicijativu dra. Rosenbuma doskora biti predložen zakonski projekt o rješenju pitanja narodnih manjina.

Izbori za amerikansko-židovski kongres. 24.-tog juna bio je izbor delegata u Newyorku za amerikansko-židovski kongres, kojem je prisustvovalo oko 40.000 Židova. Ovoga dana su bili izbori i u mnogim drugim američkim gradovima. Tamo, gdje to nije bilo moguće, bit će izbori ljetos provedeni. U Newyorku se pokazao usprkos velike vrućine živahan interes za te izbore, osobito u Brownviku, gdje je bila izborna borba između pojedinih kandidata vrlo oštra. Rezultati će se koncem jula objelodaniti. (Ziko).

Dogovori Weizmanna sa barunom Rothschildom. Kako londonski »Jewish Times« javlja, boravio je prof. Weizmann nekoliko dana u Parizu, gdje je imao s barunom Edmondom Rothschildom jedan dulji dogovor, čiji je predmet bio kako se misli — rad organizacije Ica u Palestini te sastav Jewish Agencya. Cijonistička zemaljska federacija Francuske odobrila je Weizmannovu politiku glede Jewish Agencya. Delegatima za 13. cijonistički kongres izabrani su gg. Hillel Zlatopolsky i dr. Filderman n. (Ziko)

Sokolov je pozvan u London. (J. C. B.) U srijedu, 11. jula, otputovalo je predsjednik Cijonističke Egzekutive, Nahum Sokolov, koji je u Berlinu boravio, u London radi važnih poslova. Kako zastupnik Židovskog Dopisnog Ureda saznaće, pozvan je gosp. Nahum Sokolov brzojavno u London sa strane Egzekutive, jer se očekuju važni diplomatski dogovori, radi kojih je njegova prisutnost u Londonu potrebna.

Sir Herbert Samuel i Cijonistička Egzekutiva. (J. C. B.) Cijonistička Egzekutiva priredila je nadkomesaru Palestine, Sir Herbert Samuelu, koji sad u Londonu boravi, svečani doček u petak 13. jula. U upućenim krugovima pripisuje se tom dočeku političko značenje.

Herbert Samuel i ministarski komite za Palestinu. Vladina komisija za poslove srednjega Istoka imati će ovih dana jedan opširan dogovor sa Sir Herbertom Samuelom, da uzme na znanje njegovo mišljenje o položaju u Palestini. Herbert Samuel je već više puta konferirao s Colonial Office-om, ali se ipak pripisuje prilična važnost ovom njegovom prvom dogovoru sa članovima spomenutog komiteja. Govorit će se tom prilikom o pitanjima, koja su u vezi sa žandarmerijom, avijatikom i sveopćom administracijom u Palestini. Viest antisionističke štampe, da će se tamo vijećati o samom položaju Samuelovu u Palestini, ne odgovara istini.

Pošto je viest o konstituisanju te ministarske komisije izazvala kod nekih uzrujanost, upućujemo na izjavu »Manchester Guardian-a«, po kojoj se tu u opće ne radi o osnutku jedne komisije u svrhu ispitivanja položaja u Palestini. To je jedna stara od vlade osnovana komisija, koja se bavi pitanjima Srednjeg Istoka u koji spada i Palestina. »Manchester Guardian« izjavljuje nadalje, da ne postoji nikakav temelj za mišljenje, da bi se sad nešto mijenjalo na engleskoj palestinskoj politici. Komisija će samo tražiti sredstva i puteva da stvara prijateljske odnose između Židova i Arapa.

Lord Milner o položaju u Palestini. Na godišnjem banketu Azijatskog društva u Hotel «Victoria», kome je predsjedao Morris de Bunsen, govorio je lord Milner opet o položaju u Palestini. Opetovo je mnogo detalja iz svog govoru u gornjoj kući te je ovima dodao i daljnji materijal da pokaže, da Arapi nemaju nikakvih uzroka za nezadovoljstvo. »Imigracija Židova u Palestinu« rekao je lord Milner među ostalim »ne donaša Arapi na nikakvu štetu, nasuprot ona omogućuje razvitak zemlje.« Lord Milner je nadalje dao izražaja svome zadovoljstvu glede izjave Ormsby Gore-a u dolnjoj kući, te u nastavku svoga govoru veli: »Položaj je ozbiljan, ali nije nemoguće, da se povoljno riješi. Samo mi ne smijemo biti nepostojani te moramo mirno koracati naprijed i jačati uvjerenje, da mi u Palestini jednu ispravnu i nestranačku upravu provadamo. Može biti da ne će doći do uzajamne ljubavi Židova i Arapa, ali to još ni iz daleka ne znači, da oni ne će moći živjeti jedan pored drugoga pod jednom pravednom i nestranačkom upravom u istoj zemlji. Da Palestina ne postane nikakvim gnijezdom oluja, apsolutno je potrebno, da tamo vlada upravlja kormilom. A vlada će nastojati ne samo da udržava mir između Židova i Arapa, nego i između muslimana i kršćana, dapače između pojedinih sekta u samom kršćanstvu. (Ziko).

Konzervativni zastupnik Conway e Palestini. Sir Martin Conway, konzervativni zastupnik engleskih sveučilišta u dolnjoj kući, govorio je kod jedne priredbe »Nacionalnog Saveza za jednako građanstvo« o Palestini te je među ostalim rekao: »Palestina je vječna pokretna tačka zapadne civilizacije i nerazvijenog istoka. Židovi su sad u Palestini zastupnici zapadne civilizacije te su dobro upoznati s modernim naprednim idejama. Ove su ideje u protivuriječju s držanjem Arapa, koji pod starim režimom nisu običavali raditi. Oni su zato zamjerili, da mora uslijed tih ideja svaki teško raditi da može živjeti. Njihova je srdžba tako jaka da bi bio Židovima život u Palestini ugrožen, da tamo ne vlada uticaj Engleske. Ovi su odnosi automatski doveli do toga da svaki Žid postaje u Palestini prijatelj Engleske. Zato je u interesu Engleske potpomagati Židove u Palestini dok se žandarmerija tako ne razvija, da bi bili engleski vojnici u Palestini nepotrebni. Palestina je ključ za zaštitu Suez-kanala i puta u Indiju; ako bi Engleska Palestinu napustila, Francuska bi tamo odmah provalila. Onda bi bio Suez-kanal u rukama Francuza i nezadovoljnih Egipćana, a Engleska bi stajala pred jednim osobito teškim problemom.

Predsjednica je mitinga bila poznata novinarka mrs. Fawcett, koja je dala izražaja svome čuđenju, da još uvijek imade Židova, koji se drže daleko od Palestine. Bila bi, izjavila je mrs. Fawcett, kukavština ako bi sad Engleska prekršila svoju riječ, koju je jednom dala, kad je još rat bjesnio. I ona je bila u Palestini, te su joj svi Arapi, s kojima je govorila izjavili, da su s vladom Herbertom Samuelom zadovoljni. (Ziko).

Francuski rabini i cijonizam. Na godišnjoj skupštini francuskih rabina, koja se

održala u Strasburgu, dne 26. i 27. juna, pod predsjedanjem grandrabina Francuske prihvaćena je svim glasovima protiv jednog rezolucija, po kojoj udruženje francuskih rabina priznaje religioznu i istočnu vezu, koja Palestinu sa židovstvom vezuje, te konstatuje, da je židovske kolonizacije u Svetoj Zemlji uvek bilo. Danas je više nego ikada dužnost od najveće važnosti ne samo brinuti se za uzdržavanje jedinstva židovstva, dok ovo čeka na svoju sudbinu, određenu mu od providnosti, nego i za moralno i materijalno potpomaganje istovjernika, koji u zemlji, koja je bila i koja će biti Obećana Zemlja, za stupaju židovsko pravo.

S druge strane upućuju francuski rabi na to, da se nacionalne i političke nauke cijonizma, čija moralna i idealna vrijednost mora da bude priznata od milijuna naših braća, ne mogu dovesti u sklad s principijama francuskog židovstva te s pojmovima, koje je ono uvek o dužnosti naprama svjetskom židovstvu imalo. Udruženje francuskih rabina pozdravilo bi sa zadovoljstvom osnutak jednog društva u korist sudjelovanja cijelog francuskog židovstva kod novoizgradnje jedne židovske Palestine.

»Jewish Chronicle«, odakle mi ovaj izvještaj vadimo, primjećuje tomu, da druga točka, koja cijonizam odbije, ne znači ništa drugo, nego da francuski rabinat smatra, da je emancipacija najbolje rješenje židovskog pitanja ne samo u Francuskoj, nego i u drugim zemljama te se nuda, da će u Francuskoj nađeno rješenje židovskog pitanja nadvladavati i u ostalim zemljama. (Ziko)

Poznati američki novinar George M. Seymour izjavljuje da je židovski narod u Palestini nepobjediv. Veliko je oduševljenje na konvenciji američkih Židova u Baltimoru izazvalo jedno pismo George M. Seymoura dopisnika novina »New York Evening Post«, koji se nedavno vratio iz Palestine. U tom se pismu označuje Seymour »nežidovom ali nikako necijonistom«. Kako se iz tog pisma i iz izvještaja Seymoura u »New-York Evening Post-u« vidi, osobito su jako djelovale na njega s jedne strane žene, koje vrše težak posao, a s druge strane činjenica, da se u palestinskom židovstvu upravo nikada ne dogadjaju zločini.

U ovome pismu konvenciji ocrtava mr. Seymour u živim bojama svoje dojmova u Palestini te pozivlje Ameriku, da štuje mnijenja i sluša opomene dr. Weizmanna da se omogućuje naseljivanje najvećeg mogućeg broja pionira u Palestinu. S osobitim udivljenjem govori o radu ženskih pionira u Palestini, koje tamo s muškarcima vrše najteži posao, rade kod lomljenja kamenja i cestogradnje pače vrše zidarske i druge poslove kod gradnja kuća. Nadalje je jako djelovalo na njega, da tamo među Židovima nema zločinaca. Najtrajniji utisak, što »sam ga u Palestini dobio« piše mr. Seymour među ostalim, najdublje uvjerenje, što sam ga tamo primio nakon što sam Palestinu ostavio, bilo je, da se kod novoizgradnje židovske nacije stvara na čvrstim temeljima jedna nova manje komplikirana i više pasabla civilizacija, koja može da bude jednog dana sposobna da služi našoj velikoj i nesebičnoj Americi, kao uzor za nove impulze i

nove ideje za njezina veličanstvena, ali tako heterogena državna uređenja. Što me u Palestini najviše gnulo, bio je radžena, koje grade ceste, kako udaljuju kamene iz njiva, kako grade staje i tavanske kuće. One su sretne da mogu sarađivati kod izgradnje skela svoga national home.«

Mr. Seymour izjavljuje, nakon svega, što je mogao tamo opaziti da je uvjeren, da će Židovi postići svoj cilj u Palestini. U »New-York Evening Post«-u piše ovako:

»Ja sam došao u Palestinu u očekivanju, da će tamo naći san cijonista o stvaranju jedne židovske narodne domaje osuđen na neuspjeh. Ali sam našao ne samo da je taj san već primio konkretnе forme, nego da će se sigurno i potpuno oživotvriti. Jedno putovanje kroz 55 kolonija u Judeji, u Samariji, u Dolnjoj i Gornjoj Galileji uvjerilo me je, da će se židovski narod, iako u polaganom razvoju, ipak na čvrstim temeljima izgradivati.«

Da ilustriše duh židovskih pionira, koji izgraduju Palestinu piše mr. Seymour u istom članku »Newyork Evening Post-a«:

»Tu je na primjer mala naseoba Nahalal u Dolnjoj Galileji obrađena od jedne grupe Židova, čija je lozinka: »Palestina pod svakim uvjetom«. Oni upotrebljavaju hebrejski, kao materinski jezik te su došli u zemlju kao individui, koji hoće u Palestinu svoj dom izgraditi. Ništa na svijetu, osim potopa, ne može ih pokolebiti.

(Ziko.)

Švicarsko cijonističko vijeće. Ovogodišnji kongres švicarskih cijonista održan je dne 8. o. m. u Bernu. Izvještaji su davali sliku marnog rada. Keren Hajesod iskazuje razmjerno dobre uspjehe kod cijonista kao i kod necijonista. U Genfu se stvorila mjesna organizacija, koja izvrsno radi. Osobita se pažnja posvećuje u Švicarskoj antisemitizmu. Narodni Fond ima najlepših uspjeha.

Predsjednik zemaljskog saveza dr. Feleks Pinkus držao je referat o današnjim smjerovima u cijonizmu na temelju njegovih utisaka na draždanskog kongresa njemačkih cijonista; svršio je priznavanjem Weizmannove politike proširenja Jewish Agencya s necijonističkim osobama. Drugo je stajalište imao gosp. A. Y. Rom, kome su odgovorili dr. Hans Kohn i dr. Marx. U daljnjoj su debati sudjelovali gg. Adler, Bornstein i D. Sklav. Rezolucija u korist Weizmannove politike, koja je bila predložena na koncu vijeća, nije mogla doći na glasanje radi kratkoće vremena. Na kongresu će savez zastupati gg. dr. Pinkus, S. Lewin i Josef Bollag.

Konferencija mizrahističkih rabina u Poljskoj. (J. C. B.) Sedamdeset i pet najuglednijih rabina u Poljskoj, koji su mizrahisti, održalo je konferenciju u Varšavi. Na dnevnom je redu: Sadašnji rad Mizrahija, odnos Mizrahija prema drugim organizacijama, odnos prema kenesija gedola, organizovanje rabina, zadace Mizrahija u Erec Jisraelu i drugo.

Palestinsko pitanje u engleskoj dolnjoj kući. (J. C. B.) Član Labour Party-e, mr. Burgess pitao je na sjednici dolnje kuće 9. jula državnog podtajnika za kolonije da li mu može javiti broj Židova, koji su

se iz engleskih zemalja zadnjih 12 mjeseci preselili u Palestinu i sveopći broj Židova koji su se u ovo vrijeme u Palestinu nasebili.

Mr. Ormsby Gore odgovorio je: Broj Židova, koji su se iz engleskih zemalja g. 1922. preselili iznosi 200 od sveukupnog broja 7844, a od januara do marta 1923. iznosi 34 od sveukupnog broja 4088.

Major Page pita, koliko ima troškova britski porezovnik radi tih Židova.

Mr. Ormsby Gore odgovori: »Nikakvih. (opći smijeh). Sve troškove imigracije nose sami Židovi.«

Major Page: »Kako su veliki troškovi za uzdržavanje zemlje kao židovske duševne domaje?«

Mr. Ormsby Gore: »Cilj našega prebivanja u Palestinu nije izdržanje duševne domaje, nego je sasvim drugi.«

Mr. Becker stavio je upit državnom podtajniku, da li zna o zaključku palestinsko-arapskog kongresa, da se odbija svaki palestinski zajam te da li bi mogao kazati, kako će se povratiti novac, što je vlada Palestine predujmila. Mr. Ormsby Gore uputio je mr. Beckeru na odgovor od 25. juna o sastavu arapskog kongresa te je dodao: »Rezolucije kongresa ne vežu palestinsku upravu. Ne potvrđujem ono, što se tvrdi u zadnjoj rečenici upita.«

Mr. Becker pitao je dalje podtajnika, da li mu može saopćiti, kako se sada Palestini upravlja, tko imenuje činovnike, te od koga dobivaju oni svoj autoritet i naloge. Nadalje pita: je li bila namjera vlade, stvarati vladu, koja sama odlučuje da li on može izjaviti, da se Palestine upravlja s autoritetom Engleske, kao krumska kolonija.

Mr. Ormsby Gore odgovorio je: »Palestinom upravlja jedan nadkomesar, koji dobije svoje instrukcije od britske vlade. Nadkomesara imenuje Njegovo Veličanstvo kralj. Ostale je činovnike imenovao prema napucima državnog podtajnika za kolonije nadkomesar, čijim se uputama imadu pokoravati. Što se tiče ostalih dva dijela upita, vlada je svoju politiku razložila pred tom kućom u Bijeloj knjizi g. 1922.«

Sudjelovanje praškog velesajma na Cijonističkom kongresu u Karlovim Varima. Kako bratislavski »Jüdische Volkszeitung« javlja povelo je vodstvo praškog velesajma veliku propagandu povede Cijonističkog Kongresa. Među ostalim će i zvanični organ Praškog velesajma uzorak za Njemačku, poznati berlinski trgovacki časopis »Nord- und Osterpost« izdati jedan posebni cijonistički broj za učesnike kongresa u Karlovim Varima.

**Prava
EREYI-DIANA**
francuska vinovica - najbolji kućni lijek
za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 6	
srednje " "	16
" " "	32

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju
JUGOPHARMACIJA D. D.
(Diana-odio)
Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9.31

Podnosiči dobivaju znatan popust. - Čuvajte se bezvrijednih patvorina!

Iz Palestine.

Jedan intervju s arapskom delegacijom. (J. C. B.) Prije odlaska arapske delegacije u London imao je intervju s njenim vodjom, Musa Fažim Pašom, dopisnik Žid. Dopisnog Ureda. Musa Fažim Paša izjavio je: »Mi ćemo u Londonu ustrajati pri našim zahtjevima. Mi se ničega ne možemo odreći. U slučaju da se hoće Engleska s nama sporazumiti, mora da uvede u Palestinu nacionalnu, konstitucionalnu i nezavisnu vladu. To je doista za skoru budućnost. Kralj Hussein nikad ne će potpisati Hedžas-ugovor u današnjoj njegovoj formi. Ni jedan od članova Advisory Councila ne će primiti svoje imenovanje.«

Dolazak Rabindranath Tagore-a u Palestinu. Poznati indijski filozof i Rabindranath Tagore stigao je u Hajfu. Kako se javlja, Tagore će držati u Palestini jedan ciklus predavanja.

Kooperativna vjeresijska zadruga Ltd. u Tel-Avivu. U Tel-Avivu se stvorila jedna zajmovna zadruga »Tel-Aviv Cooperative Credit Society Ltd.« Zadaće su te zadruge:

a) Davati zajmove članovima uz dovoljnu sigurnost, posredovati između finansijskih i trgovackih institucija i članova glede finansijskih i komercijskih kredita u korist članova zadruge. b) Primati novac u depo od članova zadruge na određene termine ili na tekuća račun. c) Preuzeti garanciju za zajmove, što ih banke davaju članovima zadruge. d) Stvarati specijalne fondove za društvena poduzeća, kao zajedničko nabavljanje dobara i poljoprivrednih sprava, dućana i magazina, uzajamno osiguranje imetka i života članova, kao i osiguranja protiv vatre, vode i drugih nezgoda, osiguranje blaga i žetve itd. e) Trgovati sa svim sredstvima u interesu članova i nabavljati industriji potrebne materijalije, dućane, poljoprivredne predmete, zgrade i tržišta. f) Obavljati novčana doznačivanja te izdavati kreditna pisma za tu i inozemstvo. g) Učestovati u stvaranju centralnih zadrugarskih institucija u korist zadruga. h) Obavljati uopće sve transakcije, koje su u interesu zadruge.

Svaki član zadruge mora preuzeti najmanje jednu dionicu te jamči za dugove društva do deseterostrukih nominalne vrijednosti od njega preuzetih dionica. Visina dionica iznosi 5 eg. funti, plativilih u pet obroka po jednu funtu u dvomjesečnim obrocima. Dividenda, koju bude zadruga platila, ne smije prekoraci 7%.

Zadruga nema pravo osnivanja podružnica.

(Ziko.)

Četvrt Romema kod Jeruzolima. Četvrt »Romema«, koja u Jeruzolimu na kraju Jafanske ulice nastaje, napreduje lijepo. Na ovom mjestu, jednom od najviših u Jeruzolimu (830 m nad morskom visinom) imade 25 parcela za gradnju, a deset kuća se već nalaze u gradnji. Od četvrti Romema vodi među ostalim jedan put prema Maslinovoj Gori. Cestogradnju izvaja Misrad laavodot ciburiot. U blizini naseobe nalazi se najveća cisterna vode Jeruzolima, iz koje se vodi voda preko cijevnih vodova u grad. U sredini je naseobe dignut jedan spomenik s natpisom, da

se na ovom mjestu predao grad Jeruzalem britskim četama 9. decembra 1917. g. (Ziko).

Mijena cijene u Palestini. Žito je sad osim pšenice skuplje nego u zadnjih dviju godina te se može očekivati, da će cijene žita ostati stabilne do nove žetve. Cijene su mesa u Jafi ostale nepromjenjene, ali su se drugdje znatno snizile. Glavni su uzrok tomu bogate zalihe, kao i popust u potražnji u ljetu. Tome dolazi još konkurenca i tržišne manipulacije mesara. Mora se i na to misliti, da se u Jeruzolimu i u gradovima s većim židov. stanovništvom kolje blago (marva) po židovskom ritusu, a kad nije kašer, mora se uz nižu cijenu katkad i s gubitkom prodati. Za to je kašer meso skuplje. Osim toga cijene ne ovise samo o ponudi i potražnji, nego i o kupovnoj snazi mesara i o ukusu stanovništva. (Poznato je, da Židovi vole govedinu, dok Arapi kupuju većinom janjetinu).

Cijene su jaja pale za 21%, a mlječnih proizvoda za 8%. Vjegetabilije su opet nešto skočile uslijed visokih cijena nove žetve, koja je već došla na tržište. I šećer je postao skuplji i to za 12%, odgovarajući cijeni na svjetskom tržištu. Nešto je pala cijena petroleja, benzina i svjeća.

Cijene u maloj trgovini Palestine u aprilu. Cijene životnih namirnica i goriva kako su kolebale u aprilu. Pad cijena brašna, mesa, luka i petroleja izjednačio se sa porastom cijena maslaca, riže, šećera, krumpira, sapuna i ugljena, tako da je indeksni broj pao samo za 0,7% prema martu. Importirana četkarska roba ostala je nepromjenjena, cijena metalne robe i kuhinjskih utensilija pala je u Jafi za 10% ali je u Jeruzolimu i Hajfi ostala stabilna. Cijene konfekcije, osobito gotovih odjeće pale su u cijeloj zemlji za 5–10%.

Palestinski ekonomski izvještaji. Centrala Keren Hajesoda za Njemačku izdaje od početka ove godine svaki mjesec pod imenom: »Palästinensische Wirtschaftberichte« informacije o trgovini i industriji u Palestini na temelju autentičnog materijala. Ovi gospodarski izvještaji, koje uređuje Kurt Battsek, dobili su za kratko vrijeme svoga opstanka veliki broj prijatelja, osobito u trgovackom svijetu. Izdanje raste svaki mjesec. Uredništvo se nalazi u Berlin-Wilmersdorf, Emserstr. 12/13. kamo se svi dopisi šalju.

Iz Jugoslavije

Izbori za XII. cijonistički kongres. Dne 19. jula sastala se glavna izborna komisija da ustanovi rezultat izbora delegata i zamjenika za XIII. cijonistički kongres u Karlovim Varyma.

Kod preispitavanja izbornih rezultata u pojedinim mjestima nijesu uvaženi predani glasovi u Vel. Bečkerek, jer su bili predani za listinu kandidata, koja nije predložena glavnoj izbornoj komisiji, niti je zvanično publikovana u »Židovu« (§ 7. i 11); nadalje predani glasovi u Novom Sadu i Bitolju, jer je obavljen izbor per acclamationem, a ne tajno (§ 9.).

Konačni rezultat: Za listinu br. 1 predano je valjanih glasova 782.

Izabrani su stoga

kao delegati:

Dr. Hugo Spitzer, Osijek

Dr. David Alkalay, Beograd
Dr. Aleksandar Licht, Zagreb
kao zamjenici:
Dr. Moric Levi, Sarajevo
Šime Spitzer, Zagreb
Dr. Julije Dohany, Karlovo selo

Rezultat po mjestima:

Banjaluka	17
Beograd	24
Bihać	27
Bjelovar	28
Daruvar	47
Gradačac	7
Jajce	11
Karlovac	31
Križevac	18
Mitrovica	21
Ogulin	10
Osijek	89
Požega	68
Senta	52
Split	46
Subotica	31
Vinkovci	48
Virovitica	18
Vršac	102
Zagreb	87
ukupno	782

Iz sjednice radnoga odbora. Radni je odbor u svojoj sjednici pretresao razna organizatorna pitanja, a naročito rezultat šekelske akcije. Iza toga izvješće g. Drago Steiner o svome putu u Karlovac. Nakon referata o Keren Hajesodu i Keren Kajemetu raspravlja se pravilnik o halučkoj stanici u Zagrebu.

Dar za jugoslavensku halučku farmu. G. Lav Stern, Zagreb, darovao je za jugoslavensku halučku farmu 5.000.— dinara.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA.

Molimo sve povjerenike, koji nam do danas nisu javili rezultat Herzlove akcije, da to smjesta učine, kako bi u narednom broju »Židova« mogli objelodaniti rezultat ove akcije.

Ujedno molimo, da svi povjerenici iskoriste Tiša Beav i da provedu sabiranja u sinagogama i na groblju, te da, u koliko to još nije učinjeno, isprazne sve škrabice.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

IV. OMLADINSKI SLET U BEOGRADU.

Učesnici sleta, koji su članovi ferijalnog saveza, neka se obrate na isti, da im se rezervira stan u prostorijama ferijalnog saveza — i to najmanje osam dana prije dolaska u Beograd.

Radni odbor.

Herzlova proslava u Vršcu. Vršačko Jevrejsko Nacionalno Društvo priredilo je u nedjelju, dne 1. o. mj. veliku i impozantnu Herzlovu spomenislavu. U hramu je bila prije podne svečana služba Božja, na kojoj je držao gosp. nadrabin dr. Vilim Steiner ganutljivo spomenslovo. U večer je bila proslava u velikoj dvorani svratišta »Srbija«. Proslavi je prisustvovalo skoro cijelo židovstvo Vršca i okoline. Prvi je govorio predsjednik mjesne organizacije, gosp. dr. Josef Donath, jevrejski o Teodoru Herzlu te je očrtao njegovu ličnost u markantnim riječima. Taj prvi jevrejski javni govor u Vršcu, djelovao je jako na prisutne. Nakon toga govorio je povjerenik N. F. gosp. Sami Berg o pokretu N. F.-a te o njegovim us-

pjesima u zadnjim godinama. U okviru svoga referata javio je, da daruje jednu veću svotu za kupnju zemlje u Erec Israelu. Kao politički referent večeri, prisustvovao je spomenislavi i počasni član društva, gosp. dr. Julije Dohany te joj dao reprezentativno cijonističko obilježje. Njegovom govoru se može zahvatiti, da uspjeh akcije Herzlove šume u Vršcu iznosi 340 maslina.

Karlovac. Prigodom obljetnice smrti dra. T. Herzla priredila je mjesna cijonistička organizacija u nedjelju, dne 8. o. m. spomen slavu. Nakon održane svečane službe Božje, kojoj je najviše doprinio nadkantor g. D. Meisel, govorio je hav. Hans Hochsinger iz Zagreba. Istaknuo je Herzla kao čovjeka, te pročitao neka karakteristična mjesta iz njegovog dnevnika, koja ističu njegov neumorni rad u oživotvorenju njegovoga najvećega djela »Judenstaata«. Za oživotvorenje Judenstaata zanemario je zdravlje, zanemario svoj žurnalistički rad, otklonio različite časti imajući uvijek ove svoje krasne riječi pred očima: »Auf das der Zionismus der Sabbath meines Lebens werde...«

Zatim je Drago Steiner (Zagreb) ocrtao građanstvu kritično stanje obnovnog rada. Indolentnost Židova kriva je njeni krizi. Dolazeći pred publiku sa faktima traži od nje veći interes za realizaciju visokih Herzlovih nadeja. Ujedno zahtijeva što intenzivnije materijalno potpomaganje, jer je danas novac važni faktor kod izgradnje Erec Jisraela.

Apelom na građanstvo da što više moralno i materijalno potpomognje akciju za osnutak jugoslavenske kolonije u Palestini završava svoj govor.

Nakon što se je predsjednik organizacije ing. Filip Hecksch zahvalio predavačima završena je ova slava.

Hesped za židovske vojnike u Nišu. Hevre Kadiša u Nišu javlja, da će se na Tiša-beav na tamošnjem groblju čitati molitva za pokoj duša onih vojnika, koji su ondje pomrli za vrijeme svjetskog rata.

Heinrich Friedmann iz Pešte; Josef Schwarz iz Borčolda, okr. Baranja (Ug.) Franz Kohn iz Bikovika; Simon Holzer iz Slavonije; Heinrich Beck iz Pešte; Borkan Kraus iz Marienbada; Simon Weinberg iz Osijeka; Berthold iz Mohol (Madj. Anton Steiner; Nathan Stribling; Maks Gazer; Wilhelm Boš; Bernard Zis iz Beča i Mathias Klein iz Pešte.

Rahamin J. Levi. U Nišu je u ponedjeljak umro u 24. god. života bivši sekretar cijonističke organizacije i osnivač omladinske štednje Rahamim J. Levi. Mjesna cijonistička organizacija javila je osmrtnicom ovu žalosnu vijest svim članovima cijonističke organizacije u Jugoslaviji.

Skrb za vjerouaučnu obuku. Piše nam prijatelj iz Dugog sela: Kroz dugi niz godina bila je skrb za vjerouaučnu obuku židovske djece iz obližnjih mesta Zagreba sa strane općine sasvim zanemarena. Sadašnje predstojništvo nastojalo je, da ovu stvar uredi, pa je na trošak općine poslala učitelje u obližnja mesta, koji su djecu podučavali u vjerouauci. Prošle godine podučavao je g. S. Löwy, a ove god. gdjica, Fuchs. U razmjeru kratko vrijeme

me postignut je lijep uspjeh, koji se pokazao na ispitu, što je održan u Bogoštovnoj općini pred povjerenstvom gg. predsjednika općine dra. Kona, potpredsjednika dra. Šika, ravn. dra. Margela, učiteljice Fuchs te roditelja djece. Djeca lijepo su odgovarala, a mi svi bili smo zadovoljni. Dr. Šik počastio je djecu. Držim, da ne tre-

bam isticati važnost ovog koraka predsjedništa naše općine za razvitak i učvršćenje ljubavi židovstvu u dušama naše djece, pa se nadam, da će ta uredba ostati trajnom. Konačno osjećam svojom dužnošću da ovim putem izrazim svima onima najlepšu hvalu, koji su se zauzeli za tu stvar.

A. H.

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 31., III. kat.
Uredovno vrijeme od 9 do 12 sati prije podne
1 od 3 do 6 sati poslije podne. — Novac se šalje
na Centralnu eskomptnu i mjenjačnu banku d.
Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

»**Judeja**«, žid. narod. akad. društvo, Zagreb, pozivlje svoje članove i članice, učesnike IV. omladinskog sleta u Beogradu, koji još nijesu podigli članske iskaznice, da to odmah od gornjeg društva (Palmotićeva ulica 16) zatraže, priloživši porto od 1 Din., jer inače ne će uživati povlastice (vožnja 50%, stan, hrana itd.).

Svrha je židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, da se stati neotuđivim imetkom židovskoga naroda. Žid. narodni fond utemeljen je na V. svetu kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 30 milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1920. oko 9 i pol milijuna franaka.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju

Iskaz darova broj 15. od 1. do 18. jula 1923.

MASLINE.

Prigodom obljetnice smrti dra. Herzla darovaše za Herzlovu šumu:

Banjalučka: Salomon I. Poljokan 200.— din. Abraham I. Poljokan 200.— din. Samuel Kabiljo 200.— din. Izidor Sarafić i Serafina Sarafić 200.— din. Židovsko omlad. udruženje »Ezra« 150.— din. Erna Poljokan 100.— din. Anica Poljokan 100.— din. Mella Poljokan 100.— din. Roza Kabiljo 100.— din. Sefardska bog. opština 100.— Jevrejsko gospojinsko društvo »Berurija« 100.— din. Jakov Poljokan 100.— din. Žid. gradjansko društvo »Kadimah« 50.— din. dr. Moško Poljokan 50.— din. Eron ē. Salom 50.— din. Salomon F. Poljokan 50.— din. Dr. Mavro Szöllös 50.— din. Salomon Chaim Poljokan 50.— din. Moritz Gottlieb 50.— din. Charlotte Weiss na ime pok. Jos. Weiss 45.— din. Nachmias Lori, Ida Sami 45.— Nachmias Josef, Matilda, Blanka 45.— din. Brammer Josefina, Ernst, Hans, Fredi 60.— din. Hoffmann Filip, Bukica, Marcel 45.— din. Hoffmann na ime: pok. Moritz, Rosa i Irena Hoffmann 45.— Židovsko srednjoškolsko udruženje »Bne Cion« 25.— din. Josef Papo 30.— din. Margit i Gerda Kohn 30.— din. Greta Schnitzler 30.— Luna Altarac na ime pok. Avrama Altaraca 30.— Salomon i Sultana Altarac 30.— din. Rikard i Hilda Laufer 30.— din. Arnold Fischer 30.— din. Fritz Heisler 30.— din. Moritz Grünwald 20.— din. Bükus Z. Levi 20.— din. Moritz Herzog 20.— din. Regina Alkalay na ime pok. Žadik Alkalay 20.— Flori Z. Levi 15.— din. Haim Montilja 15.— din. Zoltan Sonnenfeld 15.— din. Hanny M. Salom 15.— Izidor Levi 15.— din. Žadik Levi 15.— din. Flora S. Levi 15.— din. Sofija Bachrach 15.— din. N. Steinlauf na ime pok. Herman 15.— din. Izrael Steinlauf 15.— din. Josef D. Nachmias 15.— din. Albert Kaff 15.— din. Jakov Altarac na ime Flora Altarac 15.— din. Ema Jellinek u i.pok. M. Jelinek 15.— din. Samuel Papo 15.— din. Čist prihod zabave djevojčica u proslavu rođendana Serafina Poljokan na ime: Mici Bachrach 15 din. Ella Bachrach 15.— din. Hilda Laufer 15.— din. Hansi Herzler 15.— din. Lida Gottlieb 15.— din. Serafina Poljokan 15.— din. Šarića Poljokan 15.— Julius Schnitzler 15.— din. Arthur Schnitzler 15.— din.

Din. 3.045.—

Bijeljina: po 4 masline Avram Finci, Žid. banka; po 2 masl. Samuel Winter, Sipura Baruch, Rifka K. Alkalay, Bernard Herzler, Berta Herzler, Mela i Josef Adler, Rifka Kabiljo, Josef i Šarića Alkalay, Danon Jakob; po 1 masl. Arman Grünfeld,

Hugo Grünfeld, Šarića Maestro, Haim Ozmo, Erna Alkalay, Sarina Alkalay, Josef Alkalay, Josef Is. Alkalay, Estera Salom, Izidor Salom, Salamon Montilja, Merkuš Alkalay, Rifka J. Perera, Šarića Nussbaum, Buki Baruch, Salomon Baruch, David Malz, Moni K. Alkalay, Kalman Baruch, Albert Rumano, Rafo Montilja, Roza Slamočić, Moric Papo, Moric Ozmo, Moric Altarac, Moric Montilja, Boro Baruch, Mano Neumann, Michael Danon, Tilda Perera, Danko Papo, Rifka Baruch, Laura Winter, Izidor Baruch, Duda Papo, Mošo A. Baruch ukupno 64 masline

din. 800.—

Derventa: Benko Richter, Gospojinsko društvo, Alexander Strauss, Alexander Strassberger, Salomon Baruch, David L. Pesach, Josef Hajon, Jonas Kpelmann, Jevrejska banka, Benzion Gaon, Izidor Pesach, Ignatz Bien, Moritz Pesach, Osias Zahler, Levi D. Pesach, Baruch Sara

din. 240.—

Karlovac: din. 700.—

Križevac: din. 195.—

Ludbreg: din. 105.—

Našice: Eisler din. 30.—, po 15.— din.: Silberg Josefina, Pollak Irma, Singer Hugo, Singer Adolf, Stein Berfol, Kohn Mina, Salzberger Vlado, Beran Jelka, Beran Vilma, Krämer David, Adler Miki, Krämer Alfred, Preiss Marko, Kohn Samuel, Kohn, Rosendorf Franjo, Strauss, Hertzog Geza, Josip Beran, N. N. ukupno

din. 390.—

Požega: Livija Ader 30.—, Roland Csillagh 15, Suzana Csillagh 15.—, Rudi Wertheimer 30.—, Gertica Hoffmann 45.—, Samuel Haas 75.—, Netti Sateles 15.—, Gizela Weiss 15.—, Vera Pollak 30, Etelka Schillinger 30.—, Julius Frim 75.—, Vlado Haas 75.—, Heinrich Steiner 15.—, Jakob Neumann 15.—, Anna Mautner 15.—, Viktor Kohn 15, Olga Pollak 45.—, Jakob Geršković 15.—, Felix Sömenj 30.—, V. Schmidt 30.—, Imre Fischer 60.—, Bienenfeld 15.—, Sitzer Branko 90.—, Spitzer 90.—, dr. Keller 15.—, Moskovitz 15.—, Goranić 30.—, Frim Julije 75.—, Mavro Steiner 75.—, Bienenfeld R. 15.—, Heinrich Preis 30.—, Adolf Schorsch 30, Kohn Adolf 15.—, Pollak Adolf 30.—, Hugo Adler 1.050.—, Josip Adler 225.—, Trgoprometno d. d. 180.—; ukupno

din. 2670.—

Sarajevo: Vrt na ime pok. hahama Moše Maestro: 5 masl. Avram Maestro, po 4 masl. Josef B. Pinto, Jakob Maestro, Luna Josef Pinto, 1 masl. Moise Maestro

din. 225.—

Na Herzlovom danu sabranō u hramu 70 masl. akcijom 260 masl. din. 4125. ukupno din. 4350.—

Vinkovci: 18 masl.: skupljeno prigodom rabinke konferencije u Vinkovcima amerikanskom pro-

dajom Nevorah Elohen benšen u kući dra. Frankfurtera na ime njegove supruge Rivka Mirjam Frankfurter po 16 masl.: Adolf Preis radi sretog poroda kćerke na ime Judith. Moritz Schlesinger isto; po 8 masl.: Artur Grünwald, Hanni Schlesinger, Vilko Ornstein, Lazar Friedman i sin, Josip Zilzer, Braća Marton, Bresslauer, N. N., Rudolf Gross, po 4 masl.: Taskier Ljud. Engel, Moses Erich, Dr. Lederer, Dr. Deutsch, Dr. Stanic, Dr. Lang, Reg. Rosenberg, Kremsier, Fischhof, Armin Kastner, Maks Lipkowitz, N. N., Bernat Flesch, Ing. Schäffer, Johanna Höning, Poljak, D. Misicki, Adolf Hirtwei, Jak. Herzog, Mavro Ausländer; po 3 masl. Lavoslav Abraham, po 2 masl. Izidor Herzog, Žiga Brichta, Hirschfeld i Schlesinger, Žiga Hoffmann, Oskar Pisker, Adolf Neumann, Spiller Geza, Emma Epstein, Ružica Neumann, Rose Ehrenfreund, Ehrenstein i Gutmann, Ella Wudl, Lav. Hamburger, Margita Kedelburg, Ernst Herzog, Mavro Marberger, Friedländer, Ida i Adolf Beck, Weinberger, David Abramach, Haberman Ljud. Kaiser, Dr. Arminsky, Emanuel Engel, Geza Herzog, M. Redeli, Adalbert Engel, Sigm. Engel, J. Deitelbaum, Kern, O. Grün, J. Gutmann, Laufer J., Mogan, po 1 masl. Iing. Mosser, E. Löbel, Vilko Löbel, Helena Jung, Emma Grün, Lee Kellert, Goldstein, Julije Wiener, Marko Stark, Haberman, Mechner N. N. Kanitz H., Klein, E. Flesch, Blanka Schwartz, Kaff, Türk, Fischmann, Podvinetz, Hirschfeld, Neumann aus Wien, Lav. Stein, Fleischhacker, Bröder Nina, Ognjenović, Zwieback, Bröder, Žiga Kaufmann, Hermann Kohn, Cilla Pollak, Franjo Beck, Slavko Beck, Tobias Kadelbug, Theodor Weiss, Franz Desler, Berta Baum, David Hoppner, Julije Wiener, Laci Kastner, Milan Wegner, Ivković, Jakob Wegner, R. Deutsch, Tauss J., Bernh. Flesch, Fuchs, Reich, Bela Hahn, Kohn, Popović, Žiga Deutsch, Adolf Kohn, Mavro Epstein, Filip Schön, Julije Steck, Joži Rosenberg, Adolf Neumann, Sofija Weiss, Hugo Wellesz, Sklar Boris, Tiefenbach Ernst, Ehrenstein, Gutmann, Lazar Levit, Mailänder, Schlesinger Isak ukupno 344 masl. din. 4300.—

Vršac: povodom ženidbe Juliška Fillgut—Emanuel Berger (Timisoara) 33 masl. k 30 rođendanu odbornika Žid. Nar. društva Richard Stein po 10 masl. Arnold i Richard Stein, po 3 masl. Inž. L. Schönheim, dr. Rošenberg, dr. Bogdanffy, A. Blau, Franz Tausz, N. Stefanović, Budaj, L. Rosenberg, Nusi Fritsch, Albert Jermović, P. Barkan, P. Schönheim, po 2 masl. Josef Bruckner, A. Engländer 50 masl. Simon Steiner nastavak dara od 250.— din. 40 masl. Mor Győri 23 masl. po 16 masl.

Uloške na knjižice ukamaće odsele sa

te vraca iste bez otkaza

6% MEDJUNARODNA BANKA D. D. 6%

ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

Šaimu Berg, dr. Gjuro Fischer po 10 masl. Hugo Kohn, Rosa Glückmann, po 8 masl. dr. Dohany (Karlovoselo) dr. Aladar Menczer, Šamu Bruckner, Geza Balog, M. Dembitz, Josef Mašković, (Zagreb) Dezider Fruchter, dr. Bertalan Szűcs, Andor Kardos (V. Bečkerek) po 4 m. M. Hamburger (Aličunar), Steiner Jakob, Schwarz Julius, Moses Szekely na ime Gyuri, Bandi, Agi Szekely, Židovsko nacionalno društvo, 23 masl. Antun Farkaš 5 masl. Barkan Herman n. i. Leopold i Johanna Barkan i Leopold i Cecilia Roth, po 2 masl. Simon Vig, Izidor Hirsch, po 2 masl. n. i. pok. Ede Berg, Mor Treuer, Regina Frankl, Filip Koranyi, Herman Vig sveukupno 340 masl. din. 4250.—

Zenica: Artur Krausz 45.—, Weiss Otto 30.—, Samuel Trinki 30.—, Mario Atias 30.—, po 15.— din.: Herman Liebling, Alexander Liebling, Dr. Königsgarten Robert, Albert Atias, predsjednik Žid. Nac. društva Juda Montilja, Salomon Trinki, Horoschkovsky I., Šandor Levi, Levi Cilli, Josefine Schönwald, Samuel Papo, Lizy Kollmann, Rafael Danon, Jakob Altarac, Jakob Salom, Eduard Drasinover, Blanka Levi, Rudolf Hackl, Bernard Pinto, N. Tomitz, Weisz Adolf, Dr. Maximilian Berger 25.— din., po 5 din. Simha Levi, blagajnik Židovskog narodnog društva, Salomon Montilja, Salomon Salom, Hajim Krautblatt, Rafael S. Trinki, potpredsjednik Žid. nac. društva Moritz Salom, Josef Rafael Levi, Levi Zadik, Albert Salom ukupno din. 540.—

Zavidović: po 4 masl. Dr. Pinhas Band, po 2 masl. Eliša Altarac, David Saki, pol. Julijo Sonnenfeld, O. Weiss, A. Müller, O. Frimed, D. Rotter, B. Rosenrauch, A. Weiss, Vladimir Golovitz, Josef Kabiljo, Izak Kabiljo, Izak Altarac, Leon Musafija, Albert R. Musafija, Ignatz Kohn, Josef R. Musafija, N. Baris, H. Friedman, Adolf Pilz, N. Brecher, Jakov Musafija, Zeichner, Albert B. Musafija, Klara Stern, Samuel Altarac, (Vlasenica) ukupno 33 masl. din. 495.—

Zepče: po 1 masl. Merkuš Albahari, M. Jakob, Paula Danon, Berta A. Kabiljo, Jakov H. Eliša Kabiljo, Eliša Jakov Kabiljo din. 105.—

Bitoli: 223 masl. din. 3345.—

Skoplje: din. 1125.—

Zagreb: Ilona Weiss za uslugu D. Sp. 25 din., za uslugu dr. Kantlu 100 din. Sabirna akcija 9714.25; ukupno 9839.25

(Nastavak slijedi u narednom broju).

Na veliko!

Na veliko!

Egipatski luk

ovogodišnji uz najjeftiniju cijenu kod tt.

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

Prva hrvatska veletrgovina Željeza i Željezne robe

Ferdo Hirsch k.d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovničica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste gradjevinskih potreština. Solida robna, brza posluga, cijene umjerene.

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Ilichova 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća

uz najveću dnevnu cijenu —

Zavod za posuđivanje nepremičnih ponjava

Ževrejska Vjeroispovjedna Opština sefardskog obreda Sarajevo.

Broj 462/923.

Sarajevo, 4. jula 1923.

Natječaj.

Gornja Opština potrebuje za **Gan alejadim**, koji se kani otvoriti 1. septembra t. g., jednu učiteljicu sa modernom pedagoškom kvalifikacijom i poznavanjem obiju nastavnih jezika: srpsko-hrvatskog i hebrejskog.

Temeljna plata i doplatci računaju se po šemi V. za plate opštinskih namještenika.

Reflektantkinje treba da podnesu svoje oferte najkasnije do 1. avgusta t. g. sa ovim prilozima:

1. svjedočanstvima o dovršenim studijama;
2. uvjerenjem o dosadašnjem službovanju;
3. rodnim listom.

Nastup službe ima da uslijedi 1. septembra t. g.
Pobliže upute daje na zahtjev opšt. sekretarijat.

Sekretar:

M. Levy, m. p.

Predsjednik u. z.:

Dr. J. Kajon, m. p.

Domaćice

tražite kod Vašeg trgovca
samo najbolje belgijsko

Plavilo

za rubije

zaštitni znak sa znakom „Deva“

...

Glavne skidiste za Jugoslaviju:

„Patria“

zadruga za kemijske
potrepštine, Zagreb,
Preradovićeva ul. 12
: Telefon broj 16-91 :

Najviše uspjeha u Va-
šem poduzeću možete
polučiti oglašivanjem u
našem listu!

Tko oglašuje --
taj napreduje!!

Agilan

dobro uveden
trgovac

traži 1—2 zastupstva
boljih kuća u manu-
fakturnoj, kolonijalnoj,
ili kratkoj i galante-
rijskoj robi. Ponude
na upravu pod Agilan.

Pergament
za ukuhanje voća
broj 1¹/1—5¹/2
nenatkriljive kakvoće

(raztežljivost 6·2% na-
prama 2% kod drugih
pergamena)

samo na veliko
i najpovoljnije kod

,Papieros‘

Mučić, Fürst
i drugovi
Zagreb
Berislavićeva ulica 16.
Brzojavi: Koh i Noor
Telefon 10-43.

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER

BAKAČEVA ZAGREB TELEFON
ULICA BR. 5 BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRA-
STRIKE, DYNAMO STROJAVA, ELEKTROMO-
TORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFO-
NA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE

D. M. C. artikli

te Aida Maria Lucia, umjetna svila (Kunst-
seide) i razni drugi pamuci. Kod većih naručba
znatan popust! Specijalna veletrgovina pamuka

Ferdo SCHWARZ i drug

Ilica br. 45 - ZAGREB - Telefon 2-56
Brzojavni naslov: SVADRUG

Gumene pete i Gumene potpijate

jeftinije i trajnije su nego od
kože! Najbolja zaštita protiv
vlage i zime!

Nosite radi
njihovih mnogih
prednosti
PALMA
kaučuk pete
i potplate

KROJAČKA DVORANA
Za GOSPODU
HINKO GRAF
zagreb Bežlaviceva
br. 4.
CIJENE UMJERENE. IZRADBA BRZA
Preporučuje se. P.N.
Gospodin za izradbu
najmodernijih odjela.
Veliki izbor
najfinijih englezkih
štakova

DIONIČKO DRUŠTVO „MERKUR“
VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA
ZAGREB - ILICA 31

TELEFON:
17-95

PAPMERKUR
BRZOJAVI

Veletrgovina
pisačeg, risačeg, novinskog, te
omotnog papira

Vlastiti proizvod
bilježnica, notesa, blokova i konfek-
cija svih proizvoda i papira

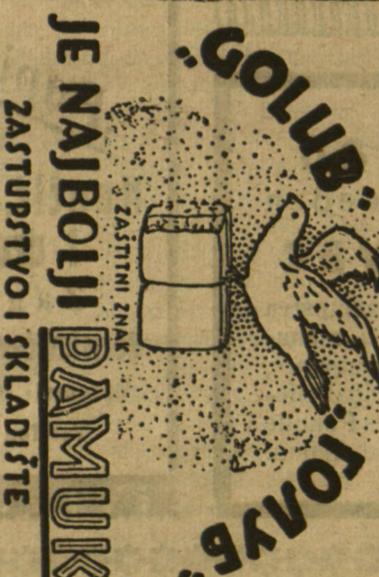
Tvorničko skladište
kuverata, te pisačeg i risačeg pribora

Asbestni škriljevac

cement, sadru, opeke, beton-
sko gvoždje, traverze i sav
ostali gradjevni materijal
prodaje na veliko i na malo

GRADIVO

• TRGOVACKO DRUŠTVO •
Zagreb, Bogovićeva ulica 3
Telefon broj 5-55 Brzojavi: Gradivo

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletere robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorbja

Dragutin Ullmann, Zagreb
Illica 36.

Vjeran čuvar Vaših zubi jest
LYODONT
pasta za zube. — Jedan pokus -- i Vaše je
povjerenje osigurano!
Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!
LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

**IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL I DRUG**
8 AKADEMSKI TRG ZAGREB AKADEMSKI TRG 8
TELEFON BROJ 13-31. TELEGRAM: HISCOMP.
nudja na veliko manufaktturnu robu

Metalokemika d. d.

za kemičke i rudarske proizvode

Zagreb

Stressmayerova ulica br. 6
Brzojavi: Metalokemika

Beograd

Kralja Petra ulica br. 62
Telefon interurb. 16-11

KOVINSKE i željezne polufabrikate

KOVINE i sve kovinske legure

KEMIKALIJE, osobito

modra galica

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 49. Telefon br. 69 i 21-30.

Komisijono skladište tt.

Gebrüder Böhler S. C. A.-G.
Wien Berlin

Ocjel za alat i konstrukcije
St. Egydy er Eisen- und Stahlindustrie-
gesellschaft in Wien

Turpije marke Fischer, Žice i užet iz Žice

Samoprodaja za Hrvatsku i Slavoniju
Prve jugoslavenske tvornice šarafa d. d., Zagreb